

**R. P. Francisci Svarez Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Connimbricensi Academia
Sacrarum Litterarum primarii Professoris Opvs, De Virtute
Et Statu Religionis**

Qvo Quid Contineatur, Index proximus indicabit

De Obligationibus Religiosorum ex Regula, Prælatione & subiectione
regulari provenientibus, De varietate Religionum tam in genere, quàm in
specie, De Religione Societatis Iesv in particulari

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1626

VI. Quomodo à scholaribus Societatis seruanda sit ex vi voti paupertas in
distribuendis suis bonis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93501](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93501)

ad patrimonium suum distribuendum, sed ex voto fuisse obligatum ad id recte faciendum, quod est multum consentaneum Societatis instituto. Deinde etiam in modo, seu consilio recte distribuendi est conformitas: nam quod Basilii ait aliquando posse religiosum per se distribuere, maxime locum habet, quando bona alienis, & indigentibus eroganda sunt, quamvis tunc etiam optimum sit aliorum iudicium: quod verò ait ut interdum fiat per alios, maxime necessarium est, ubi de consanguineorum causa, & indigentia est agendum, ut in nostra constitutione declaratur. Denique, quod Basilii admonet, ut eligatur vir prudens, &c. nostra constitutio Superioris iudicio id remittit: nam vir religiosus illud magis suscipere debet. Cui ex parte consonat, quod de Essenis refert Iosephus lib. 2. de bello Iudaico cap. 7. dicens de illis, *Subvenire digni cum opus est, suo arbitrio cuique liceat, & indigentibus alimenta porrigere, sanè cognatis dar. aliquid sine curatioribus interdictum.* Curatores autem vocat superiores, qui eos gubernant.

VI. Ultimo quoad hanc partem addendum est, quādo hæc bona non sunt distribuenda consanguineis, nullam aliam regulam præscribi, nisi ut iuxta propriam deuotionem in pia, & sancta opera dispendentur. Hæc enim omnia sine dubio comprehenduntur in consilio Christi, *Vnde omnia, quæ habes, & da pauperibus.* Supponitur autem (quamvis per se satis notum erat) si quæ fuerint debita, vel obligationes iustitiæ prius esse soluenda. Imò additur hoc quādam citissimè fieri possit esse providendum, quoniam in obseruatione præceptorum maior cura, & diligentia adhibenda est, quā consiliorum. Imò illa bona, quæ hoc modo debita sunt, moraliter non debent inter bona propria computari, ut habetur in leg. 31. *sub signatum de verbor. significat.* & ideo non comprehenduntur sub illo consilio, *Vnde omnia, quæ habes.* Non cadit autem sub hac obligatione dare aliquid Societati, quoniam, ut dixi in numer. 1. ipsa nullum ius in bona, vel ad bona religiosi acquirit. Non tamen excluditur Societas quin possit religiosus aliquid ei donare, si velit. Verumque supponitur in illis verbis, *Qui in ingressu ipso, vel post ingressum ad obedientiam, motus sua deuotione vellet bona sua, vel eorum partem in Societate sua fidum disponere.* &c. 3. p. Constit. cap. 1. §. 9. Vtrumque enim legitur in regula D. Bened. cap. 58. ubi de religioso emittente professionem, statim post illam emissam inquit, *Si quid in bona habeat pauperibus distribuat, vel facta solenni donatione, monasterio donet, n. h. sibi reseruando.* ubi significat, & monasterio nullum ius acquiri in illo tempore professionis, & donationem non ex obligatione, sed ex propria voluntate religioni fieri potuisse. Et similiter S. Franciscus, cum eius religio incapax sit hereditatis, liberum reliquit volentibus eam profiteri, ut ad vsum fratrum aliquod ex bonis suis relinquere possent, ita tamen, ut ab ipsis fratribus ad hoc non inducantur, ut explicauit Clemens V. in Clementina, *Ex iust. a. paradijs.* de verborum significat. §. ceterum. Quod videtur etiam nobis significasse B. Ignatius in verbo illo, *motus sua deuotione*, quasi non debeat à nobis moueri, sed à Deo, & deuotione sua.

Societas in bonis his distribuendis sibi nullum ius habet.

VII. Potest tamen Societas indigentibus propriam subsidio distribuendi proponere.

Nihilominus tamen si Societas verè indigeat, non erit huic constitutioni contrarium, eam necessitatem proponere volenti sua bona distribuere; nam si hoc licet, & expedit facere cum externis hominibus, cur non cum propriis? Præsertim cum, ceteris paribus, hoc etiam sit magis consentaneum ordini charitatis. Nam vnusquisque debet magis diligere sibi coniunctos spiritualiter, quam extraneos, ut cum D. Thom. 2. 2. quæst. 26. art. 7. tradi solet. Inter religiosum autem, & religionem est magna & peculiaris coniunctio spiritualis: ergo si religio aequè indigeat per se loquendo, ordo charitatis

postulat, ut religiosus in distribuendis bonis suis eam præferat: ergo ut ipse valeat hunc ordinem seruare, merito potest religio necessitatem suam declarare, imò & rationem peculiarem, quæ in eo militat, aperire, hoc per se bonum est, & non excludit, quin post intellectam optimè distributionis rationem, executio ex propria deuotione fiat. Quanta autem moderatio in hac ipsa distributione, quando in beneficium Societatis sit, ab ipsa seruetur, intelligitur optimè ex quadam eius regula, quæ in officio Prouincialis habetur cap. 10. quæ sic habet, *Si aliqui bona applicabuntur Societati cum facultate Generalis, magnopere cures Prouincialis, ut cum adificatione, & charitate, & non cum rigore exagantur, potiusque per procuratores externos, quàm per nostros, expendantur, ut in elemosyna aliqua in pauperes eius oppidi, ubi sunt bona, distribuuntur.* Et aliis in locis sæpe commendatur, & inferioribus, ut cum magna subordinatione ad superiores, & superioribus, ut cum magna prudentia, & proximorum adificatione circa hanc distributionem se gerant, ut videre licet in datis, & in Can. 3. 2. Congregationis generalis, & Canon. 7. & 4. Congreg. 3. Vnde, & à paucissimis atque parcissimè dicta distributio fieri solet, quicquid mundus dicat.

CAPVT VI.

Quaratione distributio bonorum iuxta votum paupertatis à scholaribus Societatis faciendū sit.

Superest ut quod secundo loco initio præcedentis capituli proposuimus breuiter expediamus, scilicet, an omnia, aut aliquid saltem ex illis, quæ illi prædicti circa distributionem bonorum ex regula assignauimus, quatenus voluntatem, vel consensum ipsius religiosi postulant, cadant sub votum paupertatis. Quod dubium non habet locum in nouitio, quante biennium expletum hanc facit distributionem, quia ille per se loquendo, non facit illam ex voto paupertatis, sed ex libera voluntate. Et quamvis præcelleret promissio simplex, (ut supra cap. 4. numer. 17. dictum est) relinquendi omnia, cum primū superior potest elapsū primū annum probationis iniunxerit, tamen illa non obligat ad modum, sed solum ad substantiam actus (ut hic dicam). Quod si fortasse nouitius priuatum votum emisisset, iuxta illius intentionem iudicanda erit obligatio, regulariter tamen fieri solet tale votum ad imitationem illius, quod completo biennio in Societate emittitur, ac recipitur, & ideo quoad materiam debet erit de veroque iudicium. Ratio ergo dubitandi in his, qui hoc votum habent, esse potest, quia votum simpliciter paupertatem iuxta constitutiones, sed non in ipsis constitutionibus designatur hoc genus paupertatis, quoad distributionem bonorum; ergo eo ipso insurgit obligatio voti, ita ut licet constitutiones per se non obligent ad culpam, ratione tamen materiæ, quam designant, oriatur obligatio ex voto. Et declaratur. Nam hoc votum obligat ad non vtendum aliqua re vt propria, sed distributio talium bonorum est quidam, & maximus vsus eorum, ergo debet vsurpari vt proprius; ergo debet ex vi voti solus ille vsurpari, qui per dictas constitutiones, vel iuxta formam earum conceditur, quia omnis alius erit omnino proprius, siue rei vt propriæ. In contrarium autem est, quia in prædictis constitutionibus non ponuntur verba quæ indicent obligationem, seu necessitatem. Nam licet in 4. c. Examin. §. 2. dicatur, *Pauperibus disponere debent, ita vt additur, Vt consilium Evangelicum sequantur.* Et ita verbum debent, non præcepti, sed consilij debetum; seu

necessitatem ad melius esse, vt ibidem indicatur, significat. Et in eodem sensu dicitur in §. 3. *Contentus esse debent, &c.* Et §. 5. in simili ratio redditur, quod id magis expediat, & ad maius Dei obsequium sit futurum. Et §. p. c. i. §. 7. solum dicitur, *Qui se excus bonis suis, sequatur Christi consilia, profusa tamen deuotione, ad hoc potius quam ad illud opus dispensare bona sua, vel partem illorum poterit.* Et expressius §. 9. dicitur. *H. iudicabit opus facies maioris prof. tributi, &c.* & sic in aliis.

I. Dicendum ergo censetur primo in genere, cadere sub obligationem precepti, & voti non usurpare in his rebus proprietarium vsum, id est, omnino propria autoritate, & voluntate, & non secundum regulam, vel voluntatem superioris. Probatum primo ex Gregor. XIII. in Constit. *Ascendente Domino.* Vbi postquam dixit scholares retinere dominium bonorum suorum, subdit, *Interim tamen quantum ad illorum vsum religionem paupertatem seruare, neque vlla re tanquam propria sine superioris facultate vti possint.* In quibus verbis planè significat hoc pertinere ad materiam, & quæ ita cadere sub obligationem voti. Nam religiosa paupertas illa proprie dicitur, quæ est materia voti, & ideo dicitur non posse, quia agere contra religionem paupertatem. Vnde de iisdem scholaribus dixit ibidem paulo superior idem Pontifex, emissis votis debere in communi viuere, quia solum ex communibus bonis, vel tanquam communibus vti debent; ergo quamuis retineant proprietatem aliquarum rerum, necesse est, vt non habeant proprium vsum ex vi voti paupertatis, alias possent ex illis bonis in particulari viuere, sicut possunt nouitij; neque esset cur Pontifex post emissam vota, specialem obligationem in hac parte eis tribueret. Ratio etiam hoc postulat necessariò, quia votum paupertatis religioz saltem, & maximè requirit paupertatem in vsum, vt ex dictis in c. 4. patet; non ergo haberent hi scholares votum paupertatis sufficiens ad statum religiosum, nisi bonorum omnium proprietarium vsum à se abdicarent ex voto, & ideo in constitutionibus Societatis sicut declaratur eos retinere dominium, ita etiam declaratur nulla re, tanquam propria, vti posse p. 3. c. i. §. 7. Est ergo hæc materia talis voti, ideoque ex genere suo sub graui obligatione.

III. Secundo dicendum est. Qui post emissam tria vota substantialia res suas distribuit, vel illis se abdicat sine superioris facultate, facit contra votum paupertatis. Sic ad verbum fuit decretum in §. Congreg. generali canon. 7. Intellexit nimirum Congregatio eum esse modum, seu formam distribuendi prædicta bona, quem constitutiones c. præcedent. num. 2. allata præscriperant, atque ea ratione, id est, supposita approbatione & facultate superioris, ad materiam voti paupertatis pertinere; aut certè (quod planè pro sua autoritate poterat, vt etiam in simili notabimus infra lib. 6. cap. 10. num. 2.) denudò grauissimas ob causas, intra talem materiam id collocauit. Itaque forma illa disponendi addita superioris voluntate, tanquam necessaria cõditiõne, materia euadit huius voti, sic decernente, vt dixi, aut forte suo decreto declarante Congregatione iã inde à principio ita se habuisse hac in parte paupertatis votum in Societate; violarique grauiter, aut venialiter, pro materia quantitate, si superioris voluntas dispositioni non assensit.

IV. Specialiter verò de dispositione in opera non pia probatur assertio. Nam talis modus alienationis, non est commissus arbitrio ipsius religiosi; ergo vlturpando propria autoritate illum vsum, vtitur illa re, vt propria, quod est contra votum. Itè quoad hanc partem nõ solum sit votum cum adiectione quasi affirmatiua, scilicet dandi consanguineis, v. g. si superiori visum fuerit, sed etiam sub limitatione negatiua, scilicet, distribuendi pauperibus,

nisi ex facultate superioris, vel ex iudicio eorũ, quos ipse probauerit aliud facere expediat; ergo qui temerè sine tali facultate, vel examine suo arbitrio bona expendit in vsum non pios, delinquit in materia voti paupertatis; est ergo ex genere suo graue peccatum, licet ex leuitate materia possit esse veniale. Quæ autem in hoc negotio sit materia grauis, vel leuis, ex dictis in tom. præced. disputando de voto paupertatis purè simplici, petendum est. Solum hic considerare oportebit, quia res, quæ expenditur non est religionis, sed propria, & quia non derelinquitur usurpando, & retinendo, quod magis repugnat paupertati, quàm abdicatio; ideo maiorè quantitatem requiri, vt appropriatio talis vsum (vt ita dicam) graue peccatum censetur. In particulari verò prudens viri arbitrium necessarium erit.

Notanter autem dixi in num. 3. *Addita superioris voluntate* quia non satis est, quod superior suum iudicium interponat iudicando talem, vel talem distributionem esse meliorem, vt eo ipso materia describatur tanquam necessaria, neque vt alius vsum censetur vt rei propria; quia non obstante illo iudicio, potest concedi facultas eligendi, quod minus bonum est, quæ facultas respectu religiosi, est veluti quædam permissio; & ideo tunc aliter distribuendo, quàm superior iudicet, licet imperfectè fiat, non tamen necessariò cum culpa, vel si aliqua admisceatur ratione status perfectionis procurandæ, vel voti, ad summum est venialis. At verò quando superior non tantum iudicat, sed etiam vult id fieri, quod melius est in tali materia, iam vrget necessitas voti, cum vsum bonorum prohibitus usurpetur. Idem censetur, si interueniente dubio an bona sint consanguineis distribuenda, superior omnino statueret, vt id fieret iuxta formam constitutionum, designando duos, aut tres viros prudentes, quorum iudicium religiosi sequantur; pariter enim modo religiosus tenebitur ex vi voti paupertatis, illum modum distributionis obseruare, ob eandem rationes.

Inferes; ergo quando religiosus distribuerit in pauperes, vel alia pia opera, non requisita peculiari superioris directione, minime peccabit contra votum paupertatis, quicquid sit, an imperfectè, vel peccaminose etiam faciat, contra debitam subordinationem. Probatum illatio, quia iam pro tali bonorum dispositione certam habet Societatis voluntatem; si quidem & ea distributio de se studiosa est, & in constitutionibus non inuenitur præscriptum esse aliquid circa modum obseruandum inter ipsos pauperes, aut eligendi hos potius quàm illos, neque in hoc negotium aliquid esse commissum superiori, sed potius inuenitur totum esse relictum deuotioni donantis; & ideo licet superior iudicet aliquid esse melius, vel itque ita fieri, non pertinebit id facere ad materiam paupertatis, quia illud nullo modo fuit contentum in voto; neque subditus aliter distribuendo quàm vellet superior, censetur vti suis bonis, vt propriis, quia de illis disponit iuxta voluntatem, vt sic dicam, ipsius religionis, hoc est, iuxta modum in constitutionibus præscriptum. Vnde nunquam poterit particularis superior designare subdito certum pietatis opus (vt, v. g. dare talia bona Societati) tanquam materiam necessariam ad obseruationem voti paupertatis; quia nullibi ei cõcessum est, & alioquin ex natura voti paupertatis hoc etiam sequi non videtur. An verò ex vi voti obedientiæ possit id præcipere, alia quæstio est, in qua etiam probabile videtur regulariter loquendo non posse: quia non est iuxta constitutiones, neque est materia per se conferens ad finem instituti. Imò ad maiorem eius puritatem, & paupertatem videtur pertinere, vt non possit superior hanc necessitatem imponere subdito, præter-

VI. Non iudicium sed voluntas superioris reponit distributionem in materia voti.

VI. Distributio nem in pia opera non requisita directione superioris videri licetam non obstante voto paupertatis.

Imò nec ex voto obedientiæ videri tã distributionem imponi posse.

Vide instru-
tionem P.
Claudii pro
distributione
facienda.

praefertim in ordine ad donandum aliquid Societati: & ideo in Conflit. nu. 1. citata expresse dictum legitimus, *Qui motus sua deuotione*. Erin eodem sensu dictum esse apparet, quod in Canon. 3.2. Congregat. general. dicitur, ea, quae continentur in 4. c. Exam. de dispositione bonorum (saltem quantum ad pauperes) sumenda esse tanquam generalem quandam instructionem, & legem, qua nosse debent bona sua illis distribuere, *per deuotionem tamen suam*. Concluditur ergo distributionem inter pauperes semper relinquendam liberam, etiam si Societas inter pauperes ipsos comprehendatur.

VII.
Quid seruā-
dum ut So-
cietati ali-
quid aistri-
buatur licitè

Supplicata autem voluntate dandi aliquid Societati, dicitur nihilominus in 3. p. Confit. cap. 1. §. 9. vt applicatio potius ad hanc partem, quàm ad illam Societatis, vel ad hunc, aut illum vfum Generali committatur. Ex vi tamen illius constitutionis non videtur etiam pertinere hoc ad materiam pauperum, neque poffe tanquam quid neceffarium præfcribi, quia folùm declaratur illud effe opus maioris perfectionis; & quoad hoc non additur, vt in tali applicatione voluntati fuperioris fteatur. Additur verò in prædicto canone 3. 2. Congregat. generalis limitatio quædam quoad hanc partem, & in canon. 3. Congreg. 3. fcilicet talia bona diftribunda effe intra eam Societatis prouinciam in qua bona continentur. Quòd fi religiofus ipfe, ad quem talia bona pertinent, confentire nolit, fed alteri prouinciæ illa dare velit, additur ibi, talia bona non effe acceptanda à Societate, *fed ex (inquit) remeatur ipfe in partes Chrifti pauperes extra Societatem difpenfare*. Vbi proderandum eft verbum *teneatur*, quod fine dubio obligationem fignificat, quia iam tunc illa diftributio relinquitur, vt neceffaria ex vi voti paupertatis, ita vt non poffit in commodum confanguineorum commutari. Ea autem limitatio regulam (vt aiunt) firmare videtur pro difpofitionibus piis extra cafum donandi alteri prouinciæ. Denique additur ibidem, fi religiofus velit applicare fua bona intra eandem prouinciam alicui tamen certo loco, effe in poteftate Generalis illam improbare, quod fatis clarum eft, quia poteft illam non acceptare. Quid autem tunc agere teneatur religiofus diftribuens, ibi non declarat. Et ideo dicendum confequenter videtur, eodem modo teneri ad diftributionem faciendam, quo antea, & eandem libertatem retinere ad diftribuumdum inter alia loca Societatis intra eandem prouinciam, donec alioquin tandem eius applicatio approbetur alioquin poteft etiam fi velit inter alios pauperes diftribuire; melius autem femper faciet, fi fuperioris iudicio prædictam applicationem committat.

VIII.
Extensio il-
lationu fa-
ctam e.

Ex his vero in tota hac illatione, seu obiectione contra secundam assertionem dictis, colligi videris poterit, distributionem factam à religioso, si non veros pauperes, aliave pia opera fiat, inficere etiam, aut in iniuriæ superiori, licet minus ordinatè fiat, & ideo magna fit imperfectio, & regulariter aliqua fit venialis culpa; nihilominus tamen non videri directè contra pauperem. Probatur ex dictis, quia talis distributio commissà est deuotioni ipsius religiosi non pendet ergo à scientia, vel voluntate particularis superioris etiam Generalis; ergo non censetur ibi usurpatio alicuius vsus rei, vel propriæ, sed est iuxta intentionem voti cum emittatur iuxta Societatis constitutiones, & iuxta modum à regula concessum.

IX.
Emissioni
Occurrunt.

Dices, licet distributio in pauperes, quantum ad formam seu specificationem, vt sic dicam, non pendeat à voluntate superioris, quantum ad exercitū pendere; nam ad superiorem pertinet designare tēpus, in quo ad abdicatio horum bonorum faciendā est, sub hac enim lege sit promissio, seu paupertatis volunt. Responderi in primis potest conditionem

illam positam esse ad terminandam dilationem, non
verò ad eam exigendam, ita vt ante illud tempus non
possit feri bonorum abdicatio. Vnde qui in docen-
tatem ingreditur, licet non teneatur ex regulante
expletum annum renuntiare omnibus bonis, non
tamen prohibetur id facere, imò consilium per se
loquendo. Item post annum expletum licet promissa
renuntiare cum primum illius fuerit, non
tamen promittit non renuntiare nisi iubeatur: &
ideo licet proprio nutu id faciat ante expletū bi-
ennium, non agit contra promissionem, nec contra
paupertatem, vt per se constat. Sic ergo licet exple-
to biennio teneatur ex voto paupertatis relinquere
omnia cum primum illius fuerit, non tamen ex
vi illius voti prohibetur anticipare tempus, & statim
relinquere bona non expectata iussione; ergo
licet id faciat, ea ex parte non peccabit contra votū
paupertatis. Vnde si aliqui quid pauperibus (quod
libi concessum est) ex nullo capite violare paupe-
tatem; quamquam illa votum etiam habet obedi-
entiam, inordinatè, & imperfectè faciet de suis bonis
disponendo etiam in pauperes sine licentia su-
perioris, ac si illud esset prohibitum in virtute obedi-
entiae; esset ex hoc capite peccatum graue iuxta
materie qualitatem. Nam aliquando potest multū
expedire ad adiacinationem proximorum, & ad bonum
religionis; & ipsius religiosi, vt id non fiat, do-
nec superiori videatur, & ideo sine dubio habet li-
terior aliquando id præcipiendi cum omni-
gore; tamen quia ordinari hoc non est illi prohi-
bitum, vel à lege, vel à Prælato; ideo per se loquen-
do, id est, scilicet scando, contempti, & conscientia
erronea, hoc non est peccatum graue.

Hanc totam illationem, siue obiectionem contra
secundam assertionem à numero 6. profectum cum
consultò, quia fortasse ante citatum pro ipsa asser-
tione canonem videri poterat probabilis. Nunc au-
tem, vt illo num 3. dicebamus, siue citatus canon
Congregat. s. nouum in Societatem huius in ipso
introducatur, siue authoritatim declaratur antiquum
(ad eum ferè modum quo Ecclesia veritates aliquas
denovo proponit credendas de fide) simpliciter, at-
que sine vlla distinctione operum *piorum*, aut *profici-
morum* accipiendum est, atque dicendum, illicitum
contra paupertatis votum esse distributionem in
quolibet opera, si absque directione superioris, *sel-
sem pro assumpta*, fiat; eo quòd talis directio, huc consen-
sus praelati, conditio sit, vt dixi, necessaria, nec
illis distributio facillie fiat contra dictum votum.
Neque verba illa constitutionis, *donatione sua* (quod
ferè totum robur est obiectionis) dicto decreto
Congregationis repugnant. Nam deuotio subditi
non excludit praxiam licentiam superioris ad dis-
ponendum generaliter, sed excludit necessitatem
licentiæ peculiaris ad pie disponendum, vel ad dis-
ponendum in hac vel illa pia opera. vnde citatum
decretum explicuit quod constituto supponebat.
Et declaratur aliter, nam deuotio quàmlibet vol-
untaria, & meritoria, non necessariò excludit li-
centiam superioris, sic enim dicemus inferius cap.
numero 9. in familij, ex charitate etiam moueri pos-
se, qui suam obligationem implet. Et inprimis
deuotio distribuendi absolute, & indistincte in pia
opera, ante ipsam licentiam à superiore petita con-
cipiatur, per petitionem subsecutam, non modo
non minuitur, aut euanescit, sed potius crescere
poterit, petitionem velicet imperando. Si vero
licentia petita deuotionem antecedit (quod facillie
contingere potest, si indistinctè, seu in vniuer-
sum de facultate exuendi se bonis suis, vt constitu-
tum loquitur, cum superiore agatur) ficut post ob-
tentam licentiam concipi potest voluntas donandi
con sanguine, vita & voluntas, siue deuotio donan-
di pijs operibus; nulla ergo est repugnantia aut in-
illie

illis iuribus, aut si quid aliud in obiciendo perstrinximus, quia in quacunque forma, vel instructione Societatis ad disponendum de bonis absque illo incommodo, vel repugnantia imbibitur superioris directio, seu voluntas saltem præsumpta; atque adeo siue à principio Societatis, siue post quintam Congregat. posita assertio habere potuit veritatem. Cur autem dixerim *saltem præsumpta*, in fine capitis intelligitur. Vnde expedita similiter manent, quæ in 2. p. dubitandi in numero 1. ex cap. 4. Examin. & ex 3. p. Constit. cap. 1. afferbantur, neque enim repugnantiam ullam continent, sed potius maximè coherent, debere religiosum sua ex voto disponere, etià in pia opera, & votum ipsum emisisse, vt consilium Evangelij, seu Christi sequeretur, vt maius Deo obsequium præstaret, vt opus maioris perfectionis eaderet.

XI. Hic verò interrogabit aliquis ulterius, an licet alienatio facta absque directione superioris, illicita sit, & sacrilega, valida nihilominus euadat. Cum enim eiusmodi religiosi, de quibus loquimur, domini sint, & propria voluntate sua bona tribuant, vt supponimus, spectato iure naturæ valida est talis donatio. Nullum autem est ius positium, quod illam irritet: nam iura, quæ dicunt donationes, vel alienationes à religioso factas, non esse validas, loquuntur iuxta antiquum, & commune ius de religiosis, qui capaces non sunt domini. Sic autem loquimur de religiosis habentibus aliqua bona, de quibus possint disponere, & ideo non iuxta commune ius, sed iuxta aliud speciale de illis iudicandum est: nullum autem inuenitur ius speciale Societatis, quo talis alienatio irritetur; ergo retinet valorem quem habet iure naturæ. In contrarium autem est, quia religiosus non est sui iuris, neque habet velle, neque nolle: hi autem sunt verè religiosi, & quoad hanc partem tam perfectè subiecti, & alieni iuris, per votum obedientiæ, ac qui libet alij religiosi: ergo licet dominium habeant, non habent voluntatem sufficientem ad transferendum illud. Propter quam rationem partem hanc amplexus est Ludovicus Molina tom. 1. de iustitia tract. 2. disput. 139. vers. *ill. qui tempore*. Vbi etiam nullam distinctionem facit inter alienationem ad pia opera, & ad alios vsus, quia re vera quantum ad hoc capit, quod religiosus non est sui iuris, vtrique est æque prohibita, vel æque infirma. Inde verò consequenter significat, etiam si alienatio fiat in pauperes, vel opera pia, esse graue peccatum contra paupertatem, quia est vsurpatio iuris, quod quis non habet, scilicet transferendi dominium in alterum. Adde etiam, quia donare sine potestate transferendi dominium, vel decipiendo alium, vel inuitando illum, vt accipiat, quod accipere, vel retinere non potest, omnibus modis continet grauem inordinationem. Hinc etiam colligit testamentum factum ab huiusmodi religioso sine licentia sui superioris nullum esse: nam cum illa, sicut possunt hi religiosi de suis bonis disponere inter viuos, ita etiam est certum posse per viam testamenti confirmandi per mortem naturalem, aut per professionem, vel etiam per vota coadiutorum formatorum Societatis, quæque ad hoc æquivalent, vt ex cap. 4. constat. Atque eadem proportionem, si alia dispositio sine licentia inter viuos facta, illicita, & nulla est, erit etiam nulla per viam testamenti; est enim eadem vel maior ratio. Imò addit idem author, nō solum in his religiosis, sed etiam in nouitiis Societatis, post primum annum expletum peccatum esse condere testamentum de suis bonis, inscio superiori, quamuis de illo testamento doceat esse validū, & si morte naturali confirmetur, habere effectum, quia factum fuit ab homine sui iuris: illicitè autem factum esse censetur, quia est cōtra promissionem,

quam talis nouitius fecit disponendo de bonis suis cum primum superior iniunxerit post expletum primum probationis annum, vt in illo cap. 4. numero 17. tactum est. Hanc Molinæ sententiam postea sequitur Lessius lib. 2. de iust. cap. 4. dubit. 5. numer. 28.

Nihilominus ego existimo huiusmodi alienationes, vel dispositiones ab his religiosis factas de propriis bonis sine licentia superioris non esse nullas ipso facto, sed validas, infirmas tamen, & irritabiles per voluntatem superioris. Priorem partem mihi probat discursus superius factus priori loco pro parte affirmatiua. Posteriores autem probat, & non amplius ratio in contrarium obiecta, quæ est fundamentum Molinæ. Vtramque autem declaro exēplo voti facti à religioso sine licentia Prælati, quod non est ipso iure nullum, sed validum, licet infirmum, & irritabile à superiore, vt tom. super. cum D. Thom. & communi doctrina tradidimus. Quod eadem ratione verum est de quacunque promissione humana, quando non est de re illicita, aut de materia ita aliena, vt non possit impleri promissio sine iniuria alterius. Ex quo colligimus idem dicendum esse de donatione, quæ aliàs ex parte materiæ donatæ iniusta non est, sed solum ex defectu consensus superioris: nam eadem est ratio de tali donatione, quæ de voto. Quia sicut valor donationis pendet ex voluntate, ita etiam votum, ac promissionis. Atque eadem exempla ostendunt religiosum non ita esse alieni iuris, nec in eo sensu dici non habere velle, aut nolle, vt nihil validum possit sua voluntate exercere, sed quia nihil firmum potest efficere sine consensu superioris, vel quia nihil potest licitè velle contra sui superioris voluntatem, vt in tom. super. ostensum est; ergo ex hoc capite non est hæc donatio irrita, sed irritabilis. Inter hæc autem duo multum interest: nam si sit irrita, non potest, qui talia bona accepit, illa retinere cūta cōscientia, quia retineret rem alienam. Dices, non retinet inuito Domino, & ideo non iniuste retinet. Sed contrà, quia iuxta illam sententiam voluntas Domini non est efficax ad concedendum dominium; ergo nec possessionem, vel vsum: nam religiosus æquè non est sui iuris quoad hæc omnia; ergo qua ratione non sit dominus, eadem non potest retinere rem acceptam, quia quoad hæc omnia magis est consideranda voluntas superioris, qui est veluti principalis administrator, quam subditi, qui est proprius dominus. At verò si donatio tenet, licet irritari valeat, potest, qui aliquid accepit, cūta cōscientia illud retinere, donec à superiore reuocetur donatio. Dices interdum poterit esse talis distributio, vt reuocari non possit, vt si facta est in pauperes. Item aliquando occultè fiet donatio, & superior propter ignorantiam irritare non poterit. Respondeo hæc esse per accidens; nam in eis interuenit impotentia facti, quæ non mutat ius: & quamuis fortasse ex parte recipientium interueniat aliqua malitia cooperando, vel inducendo ad actum inordinatū intra obligationem obedientiæ, aut religionis: tamē quia non interuenit iniustitia, nec substantialis defectus impediens translationem dominij, nō video vnde sit in recipiente obligatio nō retinendi, quod accepit, etiam si de facto nunquam possit reuocari donatio à superiore propter ignorantiam.

XII. Ex quo infero primò etiam testamentum conditum ab huiusmodi religioso sine facultate superioris non esse ipso iure nullum, licet sit irritabile à superiore. Probatur consequenter ex fundamento posito: quia dispositio religiosi in his, quæ ex parte materiæ non continent iniustitiam, vel nullitatem, non est irrita ipso facto ex solum quod sit propria voluntate etiam alias peccaminosa sine inter-

XII. *Autoris placitum bipartitum.*

Declaratur utraque simul per s. exemplo votum, promissionis, ac donationis.

Discrimen inter irritabilem & irritabilem donationem. In instantia contra priorem partem discriminis d. luitur.

Contra alteram partem discriminis instantia altera reuocatur.

XIII. *Primum corollarium quo satisfiit consensum ab exemplo testamenti quoniam ad scholarum.*

Testamentum occulte factum etiam ad pia opera quomodo sit aut non sit peccatum contra paupertatem.

interuentu voluntatis superioris, sed est tantum infirma, & irritabilis; ergo idem dicendum est de dispositione per testamentum. Probatur consequentia, quia ex natura rei non requiritur efficacior voluntas ad testamentum, quam ad alias donationes, & ex iure positio nullum est speciale irritans magis hanc dispositionem, quam alias in tali persona. Sed quaeres an condere hoc modo testamentum occulte, & sine facultate superioris, sit graue peccatum contra paupertatem, vel obedientiam. Respondeo, quod ad paupertatem attinet nullum videri peccatum, aut saltem non videri graue, si eo animo fiat, vt tempore mortis subiciatur superiori, quia tunc tale testamentum est veluti quaedam manifestatio voluntatis propriae, non autem iuris proprii indebita usurpatio. Secus vero dicendum esset, si is testator intendat, vt suum testamentum ad executionem perueniat ex propria tantum voluntate, iuxta superius dicta in secunda assertionem. Dices, cum ex voto teneatur huiusmodi religiosus abdicare omnia bona cum primum iussus fuerit à superiore, huic obligationi repugnat etiam cum animo manifestandi id facere per viam testamenti, quod non habet effectum, nec est efficax donec per mortem naturalem, vel civilem confirmetur. Respondetur tale testamentum non impedire alteram obligationem; & obseruationem eius, quia non obstat illi testimonio potest superior iniungere, vt statim sine mora renuntiatio omnium bonorum fiat: & tunc subditus tenetur id exequi, & prius testamentum fiet irritum, ac nullius momenti; ex nullo ergo capite videtur hac actio contraria voto paupertatis in dicto casu. Et aliquando posset bona fide fieri, vt si subditus iter agendo, aut nauigando incidat in periculum mortis, & non habeat superiorem à quo possit petere facultatem, certe non peccabit condendo testamentum; praesertim in opera pia, ne ab intestato succedant, qui fortasse non indigent. Vt autem religioso modo id faciat, debet expresse in ipso testamento voluntati superioris illud subordinare, & optime etiam faciet, si ei committat, vt ea mutet, quae magis expedire videbuntur.

XIV. Item ad non pia.

Vnde etiam vterius addo, in tali casu necessitas non esse graue peccatum condere testamentum, consanguineis, vel alios similes constituendo heredes, solum ad hunc finem, vt non necessariò sibi succedatur ab intestato, & vt superiori innotescat voluntas defuncti, dummodo ei semper committatur, vt commutare possit etiam in opera pia, si seruata forma constitutionum id expedire iudicatum fuerit: ad hoc enim semper obligat paupertatis votum in Societate factum, vt numero secundo, & tertio diximus. Quapropter qui absolute conderet testamentum, relinquendo consanguineos heredes, vel alia legata absque titulo pietatis, grauiter profecto peccaret, multoque grauius, si id faceret extra praedictum articulum necessitatis, quia tunc usurpat vsum bonorum sibi non concessum, & ita vtitur illis bonis vt propriis, quod grauiter repugnat paupertati. Accedit etiam talem actionem fere esse inutilem; quia etiam si quis moriatur tali testamento condito (quod Deus auertat) potest superior illud irritare eadem ratione, quae alias donationes, vt diximus. Tunc autem (quod notandum est) non esset liberum superiori, nisi in ipso testamento hoc ei expresse concederetur commutare institutionem in alium heredem, vel alia opera etiam pia, sed solum posse rumpere testamentum, quo sublato de remedio necessariò succederet is, cui ab intestato deberetur hereditas. Ratio est, quia superior non habet ius proprium distribuendi illa bona, sed solum habebat ius defi-

Quid possit superior in tali testamento post mortem subditi.

gnandi materiam, modum, & tempus, & dandi facultatem, vt subditus posset talia bona distribuere firmiter, & iuxta suam obligationem alienare. Vnde si hoc iure vltus non est viuente subdito, post mortem eius nullum habet ius immediatum (vt sic dicam) in ipsis bonis, aut ad illa, aut ad distributionem eorum, sed solum ex alio capite subordinationis, & obedientiae habet potestatem irritandi, vel ratum habendi actum, quem subditus etiam in morte ratum efficere non potuit sola sua voluntate; & ideo potest irritare testamentum, postea vero nihil amplius efficere poterit, sed necessariò succedat ab intestato.

Tam quod attinet ad inobedientiam, quae in hoc facto interuenit, non est dubium, quin materia sit grauis confessio testamenti sine licentia, & ex hac parte sufficiens ad peccatum mortale; non inueniuntur tamen expressam prohibitionem, quae in vi praecipit circa hoc imposita sit: & ideo non videtur esse ex hoc capite per se peccatum mortale, quia votum obedientiae non ita obligat etiam in materia graui, nisi proprium praecceptum interueniat. Regulariter tamen loquendo per accidens, & ratione scandalii, vix poterit talis actus excusari à culpa mortalitatis propter exemplum & commune nocumentum religionis, tum etiam, quia habet quandam speciem, seu apparentiam proprietatis, seu vltus appropriati in materia graui. Hoc autem maxime intelligitur, quando dispositio testamenti esset in vilitatem consanguineorum, vel in alia opera profana, seu non pia; nam si esset in pia opera, facile praesumi posset rati habitus superioris, quantum semper timendum sit.

Vltimò ex dictis colligo quid dicendum sit de nouitiis si ante emissam vota, in secundo nouitiatu anno, inficio superiore testamentum condant. Ne credamus, gari enim non potest quin inordinatè factum sit, quia etiam nouitius debet, quadiu in eo statu permanet, seruare debitam subordinationem ad superiorem, praesertim in re tam graui. Hae autem obligatio incipit in ipso nouitiatu, vt cap. 4. numero 17. visum est. Et ideo ex hoc capite non minus verum est de nouitio Societatis agente primum, quam de agente secundum probationis annum. Non est autem illa obligatio votum, quia, neque ex parte nouitij supponitur votum, per se loquendo, & licet illud supponatur, non interuenit ex parte superioris proprium praecceptum in hac parte impositum. Solum ergo est illa obligatio veluti ex quadam obedientia paterna, & tacita conuentione inter nouitium, & religionem, quae fieri intelligitur, quando nouitius ad communem vitam religiosorum admittitur; & ideo haec inordinatio ex hoc capite non est peccatum mortale: à veniali autem vix poterit excusari. Non videtur autem ex vi huius actus, agere nouitius contra promissionem, quam facit disponendo de suis bonis, cum primum superior iniunxerit; quia testamentum non impedit implere promissionem factam, cum semper infirmum sit viuente testatore, nec necesse est, vt nouitius intentione non implendi eam promissionem illud faciat sed solum, vt si interim dum superior rogat praecipit alienationem bonorum, aliquid aliquid huic accadat, de sua possit constare voluntate, manum ei quod per se nec reprehensibile esset, si debito modo fieret.